

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 146 / OCTOMBRIE 2023

146

Inserția în învățământul din România a copiilor refugiați ca urmare a războiului din Ucraina

| **ELENA SCARLAT**

Multilingvismul – element cheie al proiectelor educative

| **CAMELIA DINUȚĂ**

Oportunități de aplicare la clasă a metodei „firma de exercițiu”

| **LIVIA-MARILENA GHERGHEL**

Orientări metodologice moderne la educație fizică și sport

| **ANDREI ȘTEFĂNIȚĂ**

Necesitatea reformării învățământului în secolul XXI

| **NELA-IONELA BALICA**

Activitățile nonformale în clasa pregătitoare – modalități eficiente de valorificare a elementelor STEAM într-un mediu incluziv

| **GINA ANTOHE**

Modalități de exprimare a emoțiilor la vârsta preșcolară

| **MARINELA GHIȚĂ**

Editor: Institutul pentru Educație

Online: www.iteach.ro/experientedidactice

Partener: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" aduce în prim plan experiența și expertiza cadrelor didactice.

Apare lunar, din septembrie 2011.

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **Institutul pentru Educație**

www.iEdu.ro | 0722.458.000 | office@iEdu.ro | echipa@iTeach.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54
București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

conf.univ.dr. Olimpius ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru
Formarea Profesorilor)
Doru ȘTEFĂNESCU (fundația
Institutul pentru Educație)
lect.univ.dr. Oana GHEORGHE (Universitatea Națională de Arte București, Departamentul
pentru Pregătirea Personalului Didactic)
conf.univ.dr. Simona VELEA (Școala Națională de Studii Politice și Administrative,
Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic)
conf.univ.dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru
Pregătirea Personalului Didactic)
drd. Alexandra ARAMĂ (Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație)

PAGINA REVISTEI:

iTeach.ro/ExperienteDidactice

Insertia în învățământul din România a copiilor refugiați ca urmare a războiului din Ucraina

De **Elena Scarlat**

Liceul Teoretic Eugen Lovinescu (București)

Politica Uniunii Europene față de migranți și refugiați vizează integrarea prin educație și formare, subsumându-se respectării drepturilor omului în general și urmărindu-se ca obiectiv principal transformarea de către guverne a acestei mobilități într-un beneficiu pentru statele-gazdă (Bucur-Ioan, 2021, pp. 31-32). Mobilitatea forței de muncă fiind liberă, pe lângă compatibilitatea sistemelor de învățământ și recunoașterea diplomelor, de importanță vitală este viitorul educațional al copiilor migranților. Școlarizarea lor este un factor de bază, în sensul integrării rapide, ceea ce grăbește și integrarea părinților, iar norma generală europeană este integrarea nou-veniților în clase obișnuite cu autohtoni.

Se urmărește realizarea de competențe care să le permită nu numai integrarea în societatea nouă, ci și adaptarea la tranzițiile pe piața forței de muncă. (Enciclopedia Uniunii Europene, 2006, pp. 178-180)

România respectă normele politici generale impuse de organismele europene în domeniul acestei integrări și prin legislație specifică li se asigură copiilor de migranți și refugiați timp de un an calitatea de elevi audienți, putând participa la cursuri, inclusiv pentru învățarea limbii române, până la finalizarea procedurii de echivalare de către inspectorate și de către minister, după care primesc calitatea de elev înscris în sistemul de învățământ românesc, cu toate drepturile cuvenite elevilor români. (lege5.ro/Gratuit/gezdmzygyya/art-136-evaluarea-rezultatelor-inva-tarii-incheierea-situatiei-scolare-regulament?dp=geydimjzhe2dimi)

Comparând în acest domeniu situația dintre Franța și România, constatăm diferențe semnificative în favoarea primului stat: un număr incomparabil mai mare al solicitanților din Franța, proveniți din fostele colonii, care au creat realități ce s-au cerut rezolvate, inclusiv prin inserarea în învățământ; o tradiție îndelungată în materie de migrație; rigoarea administrativă caracteristică francezilor; interesul sporit, poate chiar anterior, al oricărui migrant pentru limba unei mari culturi cum este cea franceză; resursele pe care își poate permite să le aloce domeniului integrării în educație un stat dezvoltat din punct de vedere economic, așa cum este Franța. (GHID PRACTIC Școlarizarea copiilor proaspăt sosiți în Franța, ROMEUROPE, Île de France, romeurope.org/IMG/pdf/guide_roumain-_scolarisation_des_enfants_nouvellement_arrives_en_france.pdf)

Toate acestea ne lipsesc! În plus, în România, cel mai mare număr de solicitanți de azil cu vârste școlare au provenit, până la declanșarea războiului din Ucraina, din Republica Moldova, nepunând prin urmare probleme de barieră a limbii. Procedurilor de inserare a copiilor migranților nu li s-a acordat o atenție prea mare de către autoritățile române până la criza refugiaților ucraineni, iar datele despre aceștia lipsesc pentru că instituțiile române furnizează foarte puține, mult mai accesibile fiind cele găsite pe site-urile europene despre România.

Războiul din Ucraina a făcut să apară brusc o nouă realitate pentru toți europenii, inclusiv pentru românii care, având graniță cu statul agresat, s-au văzut implicați în cea mai mare criză a refugiaților din Europa, de la cel de-Al Doilea Război Mondial. Copiii sunt cele mai vulnerabile victime ale acestui conflict, iar U.E. a acționat pentru a le asigura protecție specială, prin garantarea accesului rapid la drepturile pe care le au, fără discriminare. (consilium.europa.eu/ro/policies/eu-migration-policy/refugee-inflow-from-ukraine/)

În urma analizei făcute, am constatat că autoritățile române au fost puse într-o situație inedită față de asigurarea dreptului la educație a refugiaților ucraineni, atât prin numărul mare de copii, cât și prin prelungirea neașteptată a conflictului. Refugiații, care se așteptau să se întoarcă acasă în câteva luni, au fost obligați să își reconsidere planurile, pentru că nu prea există soluții în sensul imaginat la începutul conflictului. Pentru asigurarea accesului la educație s-a stabilit că platforma School Education Gateway va servi drept ghiseu unic și va permite accesul la materiale educative din Ucraina și va oferi în limba ucraineană materiale educaționale statelor membre. Cadrele didactice ucrainene au primit oferta sprijinului prin platforma Comunitatea eTwinning. (romania.representation.ec.europa.eu/news/ucraina-sprijin-din-part-ea-ue-menit-sa-ajute-statele-membre-sa-raspunda-nevoilor-refugiat-ilor-2022-03-23_ro)

Cei mai mulți elevi ucraineni, circa 73%, au urmat cursurile școlii ucrainene online și numai aproape 900 de copii au fost înscrși în învățământul românesc; peste 3.000 au fost audienți, dintre cei 37.000 estimați a fi prezenți în România. Un obstacol greu de trecut pentru ambele categorii îl reprezintă faptul că în Ucraina nu există momentan un cadru legal pentru recunoașterea studiilor efectuate în țări din Uniunea Europeană. Asta înseamnă că elevii vor relua studiile când se vor întoarce în țara lor, ceea ce le explică reținerea de a se înscrie în sistemul românesc. Autoritățile noastre de la Ministerul Educației au prezentat aspectul unui reprezentant al guvernului ucrainean, care a spus că mesajul Ucrainei către părinți este că îi așteaptă acasă când se va termina conflictul, ceea ce justifică preferința lor de a învăța online și, de asemenea, a declarat că vor analiza problema. Au fost chiar prezentate modelele pe care noi le folosim la nivelul țării noastre și metodologia de recunoaștere și echivalare a studiilor efectuate în alte sisteme de educație, având în vedere experiența pe care o avem cu elevii români întorși din străinătate. (scoala9.ro/aproape-4-000-de-elevi-ucraineni-care-invata-in-scolile-din-romania-nu-vor/1536/)

O atenție specială merită acordată în cadrul cercetării noastre posibilităților reale de a depăși barierele lingvistice și eforturilor ce se fac, cu ce resurse și cu ce costuri, având în vedere faptul că refugiații ucraineni, spre deosebire de ceilalți migranți din U.E., care asaltează cu preponderență Occidentul dezvoltat cu scopul de

a se instala permanent, sunt cu gândul firesc la reîntoarcerea acasă, deci nu par prea dispuși să învețe temeinic o limbă mult diferită, din familia celor neolatine, cu o gramatică destul de complicată și care se folosește și de o grafie necunoscută, știindu-se că limba ucraineană folosește alfabetul chirilic. Realitatea, presa și rețelele sociale sunt concludente în acest sens. Instituțiile Uniunii Europene au sesizat și ele dificultățile asigurării drepturilor copiilor și s-au arătat preocupate de toate aspectele de mai sus, dorind să evalueze printr-un sondaj care este starea refugiaților ucraineni din țările europene, inclusiv în ceea ce privește educația. Bariera limbii se dovedește redutabilă în toate țările în fața continuării educației, pe care numai 43% din cei care aveau activități educaționale în Ucraina au continuat să o facă în țara gazdă. În România, 59% dintre băieți și numai 34% dintre fete erau înscriși în programe educaționale în țara-gazdă. Cei mai mulți au răspuns că s-au oprit pentru că și-au finalizat studiile, iar al doilea motiv invocat a fost lipsa capacității de a vorbi limba țării-gazdă (19% media celor 10 țări analizate, 13% în România), urmat de alte motive precum: nevoia de a îngriji copii/rude, nu își puteau permite, nu aveau timpul necesar etc. Cunoașterea limbii este o problemă reală în cazul României, 58% dintre respondenții spuneau că nu știu deloc limba, iar 30% – foarte puțin, doar 10% spunând că știu bine sau destul de bine limba română (Fleeing Ukraine: Displaced people's experiences in the EU, 2023, pp. 35-38, fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-ukraine-survey_en.pdf). Aceste cifre explică și opțiunile mamelor cu privire la continuarea educației copiilor pe durata șederii în România, pe care le arată datele unui sondaj online realizat de „Salvați Copiii România”, pe un eșantion neprobabilistic, bazat pe răspunsurile a 344 de mame, care sunt obligate să recunoască drept impedimente privind integrarea copiilor lor în învățământul românesc, în ordinea răspunsurilor: bariera lingvistică (90%), lipsa de certitudine privind întoarcerea acasă (45%), dificultățile derivate din diferențele programelor (33%), neechivalarea studiilor în Ucraina (15%). (salvaticopiii.ro/sci-ro/media/Documente/6-din-10-copii-ucraineni-vor-clase-speciale-in-scoli-romanesti,-28-au-inceput-sa-invete-lb-romana-(Sondaj).pdf)

Societatea civilă din România s-a implicat exemplar să îi sprijine pe elevii ucraineni să își continue studiile în limba lor, să învețe limba română prin sponsorizarea unor cursuri și să se întâlnească fizic în hub-uri educaționale, precum cel de la Colegiul Național Mihai Viteazul. Interogați printr-un chestionar în anul 2023, copiii de aici s-au declarat mulțumiți de o asemenea formulă de învățare, precum și de interacțiunile cu elevii români, dar au răspuns hotărât că nu doresc să se înscrie în sistemul de învățământ românesc. Spre aceste concluzii ne-au îndreptat și interviul cu doamna director a colegiului amintit: deși se simt aici cât se poate de bine în condițiile date, vor să învețe fizic și în limba ucraineană.

Ultimele date despre abordarea de către autoritățile noastre a acestei probleme, arată că se va urma linia din celelalte țări europene cu un număr mult mai mare de refugiați: condiționarea primirii ajutorului oferit de stat ucrainenilor de înscrierea în sistemele de învățământ naționale. După așteptările mele în urma cercetării făcute, rezultatul la noi va fi cel așteptat de guvernul ucrainean: majoritatea se vor întoarce acasă.

Bibliografie

[1] Bucur-Ioan, A. (2021), Imigrarea și integrarea imigranților,

Editura Universitară-Editura Universul Academic, București
 [2] Ghica, L.A.(coord.), (2006), Enciclopedia Uniunii Europene, editura Meronia, București
 [3] Romeurope, Ghid practic: Școlarizarea copiilor proaspăt sosiți în Franța, Ile de France, romeurope.org/wp-content/uploads/2014/06/guide_roumain_scolarisation_des_enfants_nouvellement_arrives_en_france.pdf [Data accesării: 25 martie 2023]
 [4] Salvați Copiii România, Sondaj, www.salvaticopiii.ro/sci-ro/media/Documente/6-din-10-copii-ucraineni-vor-clase-speciale-in-scoli-romanesti,-28-au-inceput-sa-invete-lb-romana-(Sondaj).pdf), accesibil la data de 22 aprilie 2023
 [5] European Union Agency for Fundamental Rights, 2023, Fleeing Ukraine: Displaced people's experiences in the EU, fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-ukraine-survey_en.pdf, [Data accesării: 16 aprilie 2023]
 [6] Cristea R., (2023), Aproape 4.000 de elevi ucraineni care învață în școlile din România nu vor avea studiile recunoscute când se vor întoarce acasă, 30.01.2023, Școala 9, www.scoala9.ro/aproape-4-000-de-elevi-ucraineni-care-invata-in-scolile-din-romania-nu-vor/1536/, accesat la data de 16 aprilie 2023
 [7] Comisia Europeană, Ucraina: sprijin din partea UE menit să ajute statele membre să răspundă nevoilor refugiaților, 23 martie 2022, romania.representation.ec.europa.eu/news/ucraina-sprajin-din-partea-ue-menit-sa-ajute-statele-membre-sa-raspunda-nevoilor-refugiatilor-2022-03-23_ro, accesat la data de 10 aprilie 2022
 [8] Consiliul European, Consiliul Uniunii Europene, www.consilium.europa.eu/ro/infographics/temporary-protection-displaced-persons/ accesat la 13 martie 2022

Multilingvismul – element cheie al proiectelor educative

De **Camelia Dinuță**

Școala Gimnazială Alexandru Ștefulescu, Târgu-Jiu (Gorj)

Se discută foarte mult astăzi pe marginea noilor metode și tehnici folosite în educație. Cu toate acestea, nu mă voi opri asupra tehnicilor folosite într-un proiect, ci asupra elementelor esențiale pentru colaborarea în sine (tema proiectului fiind nerelevantă în acest caz). Orice proiect de colaborare implică stabilirea unor relații: „relații” în sensul de „relaționare interumană”, de stabilire de relații între persoane; „relații” în sensul de „raportare la real”, de comunicare a unui conținut cu ajutorul limbii. Orice tip de cooperare sau de colaborare implică existența unor relații interumane. Proiectele de colaborare al căror scop este stimularea cunoașterii dau naștere unor relații de natură interculturală, realizând conexiuni între persoane, indiferent că este vorba de cadre didactice sau de elevi.

Fiecare dintre noi suntem suma unor elemente dobândite prin educație – elemente de natură istorică, lingvistică, artistică, socială și culturală. Toate persoanele care participă la un proiect contribuie cu propriul „capital cultural”, iar procesul de stabilire de relații capătă două dimensiuni: una „centrifugă” și alta „centripetă”.

În cazul procesului centrifug, întâlnirea unei alte persoane, al cărei capital cultural este diferit de al nostru, nu va avea ca rezultat noi cunoștințe și nici nu ne va îmbogăți propriul bagaj cultural dacă nu funcționează în paralel cu procesul centripet. Dimensiunea centripetă ne face conștienți de propriile elemente culturale, cele adâncite în ființa noastră. Pentru a vedea aceste elemente, este necesar un proces de auto-conștientizare, care impune o distanțare de elementele noastre culturale și o examinare a lor prin ochii altei persoane. Acest proces de detașare ne permite să identificăm propriile elemente culturale.

„Raportarea la real” constă în stimularea elevilor de a explora limba, potențialul, funcțiile și formele ei. Transmiterea de mesaje cu ajutorul limbii este legată de utilizarea sa de a exprima relația persoanelor cu realitate.

Pentru a-i ajuta pe elevi să descrie modul în care percep realitatea, fie că este vorba de un element al vieții lor cotidiene (cartierul, școala etc.) de o temă de studiu (gramatica limbii franceze) sau de un eveniment cultural (un festival) este necesar să-i determinăm să exploateze funcțiile poetice, metaforice și simbolice ale limbajului scris și oral. Crearea de înțelesuri este legată, de asemenea, de utilizarea limbii pentru a transmite informații despre realitate, informații acumulate din diferite surse: manuale, mass-media, internet, contacte personale etc. Elevii sunt îndrumați să folosească stilul impersonal și să realizeze materiale informative, în care să utilizeze funcțiile de informare, descriere, demonstrare și dezbateri ale limbii.

Dublul proces de relaționare cu ajutorul limbajului, care are loc în timpul unui proiect, permite elevilor să-și definească propriul rol și să demareze un proces de formare de competențe. De asemenea, îi va determina să conștientizeze „capitalul lor cultural”, precum și pe cel al partenerilor.

Un proiect de succes împletește cele două elemente, capitalul cultural și limba, astfel încât, treptat, ne cunoaștem între noi și pe noi înșine, nu doar într-un mod superficial, ci demonstrând o înțelegere profundă, apreciere și toleranță față de alte contexte culturale.

Pe de altă parte, într-o Europă care va rămâne întotdeauna multilingvă, învățarea limbilor străine deschide numeroase oportunități către o carieră mai bună, șansa de a locui, lucra sau studia în altă țară sau pur și simplu de a călători. Limba vorbită devine parte integrantă a identității și bagajului cultural al unei persoane.

Uniunea Europeană susține un număr de acțiuni și programe în favoarea învățării și predării limbilor străine. De exemplu, programele Socrates și Leonardo da Vinci presupun proiecte practice ce stimulează entuziasmul studenților de limbi străine și al profesorilor lor. Acestea includ schimburi școlare, asistență pentru învățarea de limbi străine, cursuri de pregătire pentru profesori și inițiative care să promoveze vizibilitatea programelor.

Țelul profesorului este dezvoltarea celor patru deprinderi lingvistice esențiale: citire, scriere, vorbire și ascultare, oferind

posibilitatea de a cunoaște muzica, arta, literatura și istoria unei alte culturi.

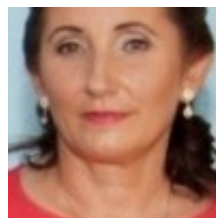
Bibliografie

– GRIMALSCHI Anatol, Formarea competențelor-cheie în învățământul general: Provocări și constrângeri, Studiu de politici educaționale, Chișinău, 2015.
– SĂMIHĂIAN Florentina, O didactică a limbii și literaturii române. Provocări actuale pentru profesor și elev, Editura: ART, București, 2014.

Oportunități de aplicare la clasă a metodei „firma de exercițiu”

De **Livia-Marilena Gherghel**

Liceul Teoretic I.C. Brătianu, Hațeg (Hunedoara)

Înainte de a decide să îmi încep cariera de dascăl, mi-am desfășurat activitatea în domeniul economic, ceea ce a contribuit în mod semnificativ la modul meu de a aborda lecțiile din cadrul modulelor de specialitate. Astfel utilizez diverse metode de predare-învățare, tocmai pentru a provoca elevii să se implice în cadrul orelor cu dăruire și entuziasm. În acest sens, *firma de exercițiu* reprezintă o oportunitate care trebuie valorificată, deoarece prin utilizarea acestei metode se poate pune în practică ceea ce elevii au învățat, dobândind astfel competente reale, pentru a se putea integra pe piața muncii sau chiar pentru a deveni viitori antreprenori.

Metoda interactivă de predare-învățare „firma de exercițiu” are ca obiective: familiarizarea elevilor cu activitățile specifice unei firme reale, simularea de operațiuni și procese specifice mediului real de afaceri, utilizarea limbajului specific mediului de afaceri, dezvoltarea gândirii multiperspectivă, formarea abilităților și a deprinderilor de a lucra în echipă, rezolvarea unor probleme, asumarea responsabilității și dezvoltarea spiritului de echipă.

Pentru elevi, activitatea firmei de exercițiu debutează, cu interviul de angajare. Simularea interviului în cadrul orelor de firmă de exercițiu, duce la reducerea stresului și a emoțiilor la un interviu real, crește încrederea în propria persoană și oferă posibilitatea de a învăța din greșelile proprii sau din greșelile colegilor. La finalizarea studiilor, absolvenții, au trecut cu ușurință peste un interviu real, datorită faptului că și-au amintit cele trăite în interviul susținut la firma de exercițiu.

De asemenea elevii au avut oportunitatea de a-și desfășura activitatea prin rotație, la toate compartimentele firmei precum și posibilitatea de a participa la târguri ale firmelor de exercițiu, în județ și în țară. La târgurile firmelor de exercițiu elevii se pun în postura de negociatori, care oferă spre vânzare produsele, respectiv serviciile firmei, pe baza unui catalog de mărfuri, reușind

să dobândească abilități antreprenoriale și de comunicare.

Ca urmare a folosirii metodei firmei de exercițiu, cresc șansele absolvenților de a se integra pe piața muncii. Elevii care s-au implicat serios în activitățile firmei de exercițiu, au dobândit mai multă încredere în propria persoană, datorită faptului că au avut bucuria de a vedea rezultatele muncii lor. Unii dintre ei conduc propria firmă, sau cea a familiei, iar alții își desfășoară activitatea la birourile diverselor firme sau instituții.

Prezint mai jos câteva activități practice prin care am reușit să motivez elevii să se implice la firma de exercițiu. Astfel, la prima oră de firmă de exercițiu le-am vorbit elevilor despre importanța învățării prin simularea unei firme, în carieră, mai ales, în domeniul economic, dar și în alte domenii de activitate.

După primele ore, am observat entuziasmul elevilor și dorința de a se implica în aceste activități, entuziasm care a mai scăzut la unii dintre ei, mai ales în perioadele în care aveau mult de muncit. După realizarea interviului de angajare și realizarea organigramei firmei, am repartizat sarcinile de lucru tuturor compartimentelor firmei de exercițiu, au fost listate toate cerințele pentru dosarul „Marca de calitate”, cerințe ce au fost introduse în dosare goale cu șină și predate șefului fiecărui compartiment. Astfel au fost stabilite sarcinile pentru fiecare compartiment. De asemenea am repartizat și sarcini suplimentare pentru compartimentele „Achiziții și vânzări”, „Informatică” și „Marketing”, legate de promovarea firmei. Cu ocazia rotației posturilor, responsabilitățile elevilor au fost schimbate și dosarele transferate altor elevi.

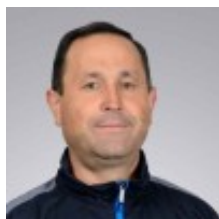
Periodic, au fost realizate fotografii cu lucrările realizate de fiecare elev, la terminarea unor lucrări, fotografii ce au fost utilizate la prezentarea firmei de exercițiu. Elevii au fost recompensați prin note, diplome personalizate, cadouri simbolice, premii speciale acordate de către școală și premii obținute la diferite evenimente, binevenite, mai ales că aici pot fi implicați toți elevii din firmă.

Prin aplicarea la clasă a metodei „firma de exercițiu”, încercăm să ne axăm pe un învățământ orientat către pregătirea practică, promovăm capacitatea elevilor de a lucra în echipă, de a lua propriile decizii și de a dobândi abilități antreprenoriale.

Orientări metodologice moderne la educație fizică și sport

De **Andrei Ștefăniță**

I.P. Colegiul Iulia Hașdeu, Cahul (Cahul)

Perioada actuală, reforma și concepția învățământului cer ca metodele educaționale să se folosească mai activ, să se treacă de la lecția centrată pe activitatea profesorului la centrarea acesteia

pe elev, de la predare-verificare la învățare-autoevaluare, unde elevul este nu numai obiectul, dar și subiectul instruirii. După modul în care se raportează la imaginația și creativitatea subiecților, tendințele și orientările metodologice se împart în două mari categorii: (a) tendințe și orientări metodologice de tip euristic (proveniență din termenul grecesc „heuriskien” = a afla, a descoperi), care solicită foarte mult manifestarea imaginației și creativității subiecților. (b) Tendințe și orientări metodologice de tip noneuristic, care solicită puțin sau chiar nu solicită deloc imaginația și creativitatea subiecților.

În educație fizică și sport, mai ales în subsistemele care se adresează tinerei generații, prioritate trebuie să capete tendințele și orientările de tip euristic.

Aceasta nu înseamnă că cealaltă categorie de tendințe și orientări, adică cele de tip noneuristic, pot și chiar trebuie să fie înlăturate sau evitate. Există, în procesul de învățare motrică, dar, și în cel de dezvoltare/educare a calităților motrice sau de influențare a indicilor somatici și funcționali ai organismului subiecților, „situații didactice” care nu pot fi rezolvate eficient decât pe cale noneuristică.

Orientările metodologice moderne amintite sunt:

- a) Problematizarea (orientare metodologică de tip euristic)
- b) Modelarea (sunt orientări metodologice de tip noneuristic)
- c) Instruirea programată
- d) Algoritmizarea
- e) Tratarea diferențiată (orientare metodologică mixtă euristică și noneuristică, după unii specialiști este „principiu”).

Problematizarea

Problematizarea poate fi aplicată la orice vârstă, la toate disciplinele cuprinse în planul de învățământ, reprezintă o modalitate de aplicare a teoremei învățării prin descoperire, dezvoltă gândirea creatoare, imaginația, curiozitatea etc.

Elevii sunt puși în fața unei situații conflictuale determinate de noutatea informației și de felul în care poate rezolva „problema”. Prin modalități cunoscute, caută soluții, creează, inventează.

Exemplu: Pentru trecerea peste obstacole (banca de gimnastică) elevii au fost instruiți să pășească pe bancă și să treacă peste ea. Cadrul didactic creează o „situație-problemă”: elevul să depășească obstacolul (banca de gimnastică) în alt mod decât cel învățat. Pentru găsirea soluțiilor, elevii se vor baza pe creativitate și vor depăși obstacolul (banca de gimnastică) prin încălecare, prin săritură laterală cu sprijin pe brațe, etc.

În parcursurile aplicative, în ștafete neprecizându-se modalitatea de realizare a fiecărei sarcini pot fi create situații probleme pe care elevii vor trebui să le rezolve. Dacă elevii întâmpină dificultăți în aflarea soluției cadrul didactic sugerează discret diverse căi pentru rezolvarea problemei și creează elevului impresia că el a găsit „cheia” stimulând interesul și motivația elevului pentru învățare. În educația fizică școlară, se recomandă respectarea unor etape în utilizarea problematizării:

- subiectul (elevul, studentul) este ajutat de învățător, profesor, antrenor în găsirea soluției și rezolvării (problemei) apărute;
- pentru rezolvarea „problemei”, elevul este ajutat sau colaborează cu colegii;
- elevul găsește soluții și rezolvă singur „problemele” apărute.

Modelarea

Modelarea prezintă o activitate ce este cuprinsă într-un model care poate include un fenomen, proces, sistem de funcționare. Exemple de modele pot servi:

Componentele săriturii în lungime cu élan (consecutivitatea și tehnica executării); continuitatea realizării obiectivelor (la lecție la început de lecție acelor ce educă viteza, apoi forța și spre sfârșitul lecției – a celor ce formează rezistența).

Modelul nu epuizează originalul, reflectă realitatea obiectivă, rezumativ chiar limitat. Originalul este un sistem deschis. Modelul este un sistem închis, pentru o perioadă de timp.

Instruirea programată

Instruirea programată reprezintă, în opinia multor specialiști, o prelungire a modelării pe planul operaționalizării și programării instruirii. Se apreciază că această orientare este accesibilă mai ales, disciplinelor cu un grad înalt de axiomatizare (matematică, gramatică, biologie etc).

Sunt două tipuri de programare:

- Programarea liniară (*Skinner*) – elevul este condus în însușirea conținutului instruirii printr-o succesiune de microstructuri, diferențierea apărând în ritmul de parcurgere a informației. În acest tip de programare răspunsurile sunt construite de profesori, elevii nu concep nimic, ei doar execută ceea ce li se recomandă, reducându-se astfel greșelile, iar progresul este aproape sigur.
- Programarea ramificată (*Crowder*) – elevul alege din trei-patru răspunsuri emise de profesor, pe cel considerat corect. Dacă răspunsul este greșit apare o programare „secundară”. Pot fi elaborate, în mod intenționat, și răspunsuri greșite, iar în cazul în care un elev alege unul dintre aceste răspunsuri se intervine cu un program secundar, cu explicații care îl ajută pe elev de a găsi răspunsul corect. Acest tip de programare se recomandă a fi utilizat în situațiile de învățare a tacticii, a traseelor și parcursurilor aplicative etc.

Algoritmizarea

Aplicarea algoritmizării este limitată de situațiile neprevăzute care apar în lecție și de faptul că nu contribuie la dezvoltarea creativității, inventivității, dar sunt suficiente argumentele care susțin necesitatea algoritmizării.

În educație fizică, algoritmi apar sub formă de scheme operaționale de mișcare.

Exemplu: Pentru prinderea și pasarea mingii de handbal sunt necesare o serie de acțiuni. Prinderea mingii de handbal necesită întâmpinarea ei (cu brațele întinse, degetele cupă), apucarea, amortizarea și reținerea ei. Pasarea mingii de handbal presupune ținerea, avântarea, transmiterea și urmărirea ei. În concluzie, algoritmul respectă o anumită metodologie:

Orice combinație tactică este un algoritm în care (de exemplu, la baschet):

- pasa, driblingul, aruncarea, deplasarea, fentele, blocajul, ieșirea din blocaj etc sunt operatori, ei fiind aranjați într-o

anumită succesiune, conform algoritmului stabilit.

- fiind în concordanță cu aspectele legate de legile dezvoltării fizice, vârsta, nivel de înmagazinare, pregătirea calităților, deprinderilor și priceperilor motrice.
- fiind dozat, cuantificat, codificat etc.

Tratarea diferențiată

Metoda instruirii diferențiate este accesibilă și la rezolvarea obiectivelor privind dezvoltarea calităților motrice, mai ales, forței și rezistenței, cât și a deprinderilor motrice, vizate de obiectivele operaționale.

Exemplu: doi elevi- unul bine pregătit, altul- slab pregătit, demonstrează execuția rostogolirea înainte din poziția sprijin ghemuit.

- Se cere ca elevii să identifice părțile componente ale exercițiului fizic prezentat (poziția inițială – sprijin ghemuit; poziția corpului în procesul rostogolirii; funcția picioarelor și a brațelor, poziția corpului).
- Se cere ca elevii să precizeze ce acțiuni, ce părți ale corpului contribuie la rostogolire.
- Se cere ca elevii să precizeze diferențele și asemănările dintre execuțiile fiecărui elev.

Profesorul pune întrebări:

- a) Prin ce se aseamănă mișcările elevilor? Răspunsuri posibile: brațele se pun cu mâinile pe saltea, picioarele sunt îndoite, stau pe vârfuri, mișcarea corpului înainte.
- b) Prin ce se deosebesc mișcările elevilor? Răspunsuri posibile: un elev pune pe saltea pe frunte, altul pe creștet; tempoul rostogolirii unui elev lent, al altuia rapid; la început de rostogolire un elev se izbește puternic cu picioarele, altul pasiv, etc.
- c) Care dintre elevi a efectuat exercițiul corect? Răspunsuri pot fi: să pună capul pe creștet; să se izbească puternic cu picioarele; să se rostogolească înainte corpul fiind ghemuit; să accelereze viteza executării.

În lecția de educație fizică, datorită numărului mare de elevi nu se poate lucra diferențiat ținând cont de particularitățile fiecărui elev. De aceea se folosește munca diferențiată pe grupe de nivel valoric, biomotric, relativ omogene. În cazul claselor mixte se ține cont de sex.

Se pot alcătui 2-3 grupe valorice. Alcătuirea grupelor se face prin măsurători și testări la început de an școlar.

Bibliografie

1. Elena Lupu. Metodica predării educației fizice și sportului. 2006 Institutul European, Iași.
2. Florin Paraschiv. Teoria și metodica educației fizice și sportului. Ediția a II-a. Editura Omnia Uni S.A.S.T, Brașov – 2007.
3. Teodor Grimalschi, Ion Boian. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta primară și gimnazială la educație fizică. Chișinău 2011.

Necesitatea reformării învățământului în secolul XXI

De **Nela-Ionela Balica**

Liceul Particular Nr. 1, Bistrița (Neamț)

Evoluția școlii în secolul XXI necesită o reformare atât la nivelul metodelor de lucru, cât și la cel al metodelor de evaluare pentru a răspunde nevoilor și cerințelor societății moderne. Aceste reforme ar trebui să aibă în vedere preocupări actuale, tendințe și imperative din sfera socială, economică și tehnologică precum educația digitală, abordările personalizate și individualizate, competențele cheie și educația socio-emoțională, a învăța să înveți/educația permanentă, interculturalitatea și educația incluzivă, evaluarea adaptată timpurilor prezente, parteneriate cu instituții ale comunității.

1. Educația digitală – este facilitată de integrarea tehnologiei în procesul de învățare, având ca finalitate concretă dezvoltarea competențelor legate de tehnologia digitală și utilizarea acesteia în diferite aspecte ale vieții. Aceasta include învățarea despre utilizarea dispozitivelor digitale, navigarea pe internet, dezvoltarea abilităților de programare, cunoașterea securității online și înțelegerea impactului tehnologiei asupra societății. Educația digitală este din ce în ce mai importantă în lumea modernă, deoarece tehnologia digitală joacă un rol tot mai mare în toate domeniile vieții.

2. Abordările personalizate – se referă la adaptarea procesului de învățare la nevoile, ritmul și preferințele individuale ale elevilor sau cursanților (indispensabile în cazul elevilor cu CES). Aceste abordări se bazează pe utilizarea tehnologiei pentru a oferi experiențe de învățare personalizate, aplicabile la clasă:

- adaptarea conținutului la nivelul de cunoștințe și abilități ale elevului;
- învățarea bazată pe interese, prin intermediul cursurilor online care oferă elevilor opțiunea să aleagă subiecte care îi interesează în mod special, sporind motivația lor de a învăța;
- ritmul individual, care le permite elevilor să petreacă mai mult timp pe concepte dificile sau să accelereze învățarea pe măsură ce se simt pregătiți;
- feedback-ul personalizat, imediat și specific pentru fiecare elev, oferit prin intermediul tehnologiei pentru a-i ajuta să își îmbunătățească performanța;
- instrumente de asistență pentru elevii cu nevoi speciale, prin intermediul tehnologiei care poate oferi facilități precum textul vocalizat sau transcrierea, pentru a face procesul de învățare mai accesibil.

3. Dezvoltarea competențelor cheie – este esențială pentru

evoluția personală și profesională a elevului și este posibilă punând accentul pe dezvoltarea următoarelor abilități: comunicarea eficientă; gândirea critică; abilități de conducere (leadership); abilități în luarea deciziilor; abilități tehnologice; abilități de rezolvare a conflictelor; adaptabilitate; gestionarea timpului; creativitate; abilități de învățare continuă.

4. Învățarea continuă este un proces important prin care oamenii își dezvoltă abilitățile și cunoștințele pe tot parcursul vieții. Aceasta poate include participarea la cursuri, traininguri, citirea cărților, explorarea unor noi domenii sau chiar folosirea tehnologiilor pentru a învăța online. Învățare pe tot parcursul vieții este esențială într-o lume în continuă schimbare, în care adaptabilitatea și actualizarea constantă a cunoștințelor devin tot mai importante pentru succesul personal și profesional.

5. Educația interculturală și abordările incluzive sunt două concepte importante în domeniul educației. Educația interculturală se referă la un set de practici și strategii care promovează înțelegerea și respectul pentru diversele culturi și identități culturale în cadrul procesului educațional. Aceasta încurajează dialogul intercultural, promovând toleranța și acceptarea diversității culturale. Abordările incluzive în educație, pe de altă parte, se concentrează pe asigurarea accesului și participării tuturor elevilor, indiferent de diferențele lor, într-un mediu educațional adecvat. Aceasta implică adaptarea curriculumului, metodelor de predare și resurselor pentru a răspunde nevoilor individuale ale elevilor cu diverse abilități, experiențe și contexte culturale. Combinația dintre educația interculturală și abordările incluzive poate contribui la crearea unui mediu educațional mai echitabil și mai bogat, în care elevii învață să interacționeze și să colaboreze într-un mod respectuos și înțelegător, indiferent de originile lor culturale sau de alte diferențe.

6. Evaluarea adaptată prezentului – este necesară pentru a cuantifica eficient competențele și cunoștințele elevilor relevante pentru secolul XXI, evitând asimilarea și reproducerea mecanică a informației. Cele mai eficiente metode de evaluare ale începutului de secol XXI sunt următoarele:

- evaluarea bazată pe proiecte și lucrări individuale sau de grup, care demonstrează înțelegerea și aplicarea cunoștințelor în contexte practice sau relevante;
- evaluarea formativă, care implică evaluarea continuă a progresului elevilor pe tot parcursul anului școlar, oferindu-le acestora un feedback permanent în vederea îmbunătățirii performanțelor lor;
- portofolii digitale, în care să adune diverse lucrări, proiecte și reflecții personale pentru a-și monitoriza și demonstra evoluția în timp;
- evaluarea prin intermediul tehnologiei, prin teste online, sondaje și instrumente interactive; acest tip de evaluare poate oferi date precise și oportune privind cunoștințele și aptitudinile elevilor;
- evaluarea pe baza competențelor dobândite, cum ar fi abilitățile de comunicare, gândirea critică și rezolvarea problemelor, înlocuind astfel simpla memorare a informațiilor;
- evaluarea prin intermediul portofoliilor de arte sau cultură – pentru discipline artistice sau umaniste se pot utiliza

portofolii de lucrări sau interpretări artistice pentru a evalua creativitatea și exprimarea artistică a elevilor; aceste portofolii ar trebui să conțină și eventualele lucrări premiate la diverse concursuri școlare;

- evaluarea prin intermediul evaluării peer-to-peer – elevii pot evalua și oferi feedback colegilor lor în cadrul anumitor proiecte sau activități pentru a dezvolta abilități critice de evaluare și colaborare;
- evaluarea prin intermediul simulărilor și al jocurilor educaționale interactive este o modalitate captivantă de a evalua cunoștințele și abilitățile elevilor.

7. **Parteneriate** cu alte instituții din comunitate au un rol semnificativ în evoluția școlilor secolului XXI și pot aduce acestora numeroase beneficii:

- diversificarea resurselor – colaborarea cu organizații, companii sau alte instituții poate aduce resurse suplimentare în școală, cum ar fi finanțare, materiale didactice, tehnologie sau experți în diferite domenii;
- extinderea programelor educaționale – prin parteneriate, școlile pot oferi elevilor oportunități de învățare mai variate, precum programe extracurriculare, ateliere sau cursuri specializate;
- dezvoltarea abilităților elevilor – parteneriatele pot oferi elevilor șanse de a dezvolta abilități practice, legate de carieră sau de viață, prin stagii, proiecte practice sau mentorate;
- conexiuni cu comunitatea – aceste colaborări cu organizațiile din comunitate pot ajuta școala să fie mai bine integrată în comunitatea locală și să răspundă mai bine nevoilor acesteia;
- îmbunătățirea angajamentului părinților – parteneriatele pot implica și părinții în procesul educațional al copiilor și pot crește implicarea lor în școală;
- promovarea educației sociale – prin parteneriate, școlile pot aborda probleme sociale importante, precum sărăcia, sănătatea mentală sau dezvoltarea durabilă, prin proiecte și inițiative specifice (proiecte de voluntariat);
- sprijin pentru dezvoltarea personală – parteneriatele pot oferi servicii de consiliere sau sprijin pentru elevi, contribuind la dezvoltarea lor emoțională și socială.

8. **Dezvoltarea competențelor socio-emoționale** este un proces important în dezvoltarea personală și în relațiile interpersonale. Aceste competențe includ abilități precum empatia, comunicarea eficientă, gestionarea emoțiilor și rezolvarea conflictelor. Ele pot fi dezvoltate prin diverse mijloace, cum ar fi consiliere, cursuri de dezvoltare personală, practică și auto-reflecție. Aceste competențe sunt esențiale pentru a construi relații sănătoase și pentru a face față situațiilor sociale și emoționale dificile într-un mod constructiv.

În concluzie, reforma învățământului în secolul XXI este crucială pentru a răspunde nevoilor în continuă schimbare ale societății și pentru a pregăti elevii pentru succes într-o lume complexă și tehnologic avansată. Această reformă ar trebui să se concentreze pe adaptarea la tehnologie, dezvoltarea abilităților critice, promovarea diversității și incluziunii, flexibilitatea curriculumului, evaluarea orientată spre competențe, învățarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea abilităților sociale și emoționale. Prin aceste

schimbări, învățământul poate deveni mai eficient, mai relevant și mai inclusiv, oferind elevilor instrumentele necesare pentru a se adapta și a prospera în secolul XXI.

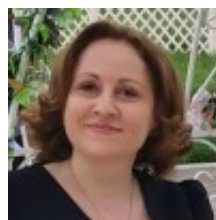
Bibliografie

1. Bernat, Simona-Elena, "Tehnica învățării eficiente", Editura Presa Universitară, Clujeană, Cluj-Napoca, 2003.
2. Dinu, Mihai, "Comunicarea eficientă. Repere fundamentale", Editura Orizonturi, 2007.
3. Paul, Richard; Elder, Linda, "Critical Thinking – Tools for Taking Charge of Your Professional and Personal Life", Editura Rowan&Littlefield Publishers, 2020.
4. Sahlberg, Pasi, "Leadership educațional. Modelul finlandez", Editura Trei, București, 2019.

Activitățile nonformale în clasa pregătitoare – modalități eficiente de valorificare a elementelor STEAM într-un mediu incluziv

De **Gina Antohe**

Școala Gimnazială Nr. 28, Galați (Galați)

Învățarea STEAM este o abordare educațională care folosește Știința, Tehnologia, Ingineria, Arta și Matematica drept puncte de acces pentru ghidarea gândirii critice a elevilor. Rezultatul acestui mix de știință și artă propune un mediu de învățare atractiv pentru participanții la acest tip de educație.

Abordarea STEAM sporește caracterul formativ al procesul instructiv-educativ și conduce spre implicarea activă și motivată a elevilor în învățare, stimulează colaborarea, comunicarea, acceptarea între elevi, dezvoltă sentimentul de empatie, creativitatea, imaginația, stimulează dezvoltarea cognitivă și emoțională a elevilor. Educația STEAM pune accent pe dezvoltarea abilităților specifice secolului XXI, încurajează perseverența, lucrul în echipă, profesorul acționând ca un mentor care ghidează copilul spre dezvoltare.

Pornind de la această introducere teoretică, voi prezenta un demers nonformal în cadrul căruia am valorificat elementele STEAM și implicit valențele formative ale acestei metode educaționale.

Activitatea s-a desfășurat la clasa pregătitoare, iar tema a fost „Curiozități din lumea melcilor”. Am avut partener un muzeograf al Muzeului de Științe ale Naturii „Răsvan Angheluță”. Scopul activității a constat în dezvoltarea capacităților de observare, explorare și înțelegere a realității din mediul înconjurător,

cunoașterea, înțelegerea și stimularea curiozității pentru investigarea realității înconjurătoare, dar și formarea unei atitudini pozitive față de mediu.

Activitatea s-a desfășurat la Muzeul de Științe ale Naturii. A început într-o sală amenajată în concordanță cu tema abordată, apoi a continuat în Grădina Botanică pentru a explora zonele special amenajate.

Sub coordonarea muzeografului, activitatea a debutat cu o discuție care a evidențiat ceea ce știau copiii despre melci, dar și ce ar vrea să afle despre aceste viețuitoare. A continuat cu vizionarea unui film care a răspuns curiozităților elevilor: ce sunt melcii, tipuri de melci, mediul de viață al acestora, alcătuirea corpului, modul de hrănire, de ce au cochilie, care este cel mai mare și cel mai mic melc, comportamentul melcilor în funcție de anotimp, rolul melcilor în natură.

Pentru a facilita transmiterea și înțelegerea informațiilor au fost utilizate resurse variate: acvarii cu melci vii, cochilii de diferite forme și dimensiuni, mulaje, diorama, machete care reprezentau melci depunând ouă, etapele de creștere și dezvoltare ale acestora. Au folosit tablete pentru a reconstitui puzzle-uri cu melci.

Elevii au observat melcii vii din acvarii, au atins cochilii de diferite forme și mărimi, le-au grupat după formă, culoare, mărime, le-au așezat în șir crescător și descrescător ținând cont de mărimea acestora, le-au numărat. Spre sfârșitul activității, au realizat o lucrare practică care a constatat în confecționarea unui melc folosind următoarele materiale: plastilină, cochilie, bețe de chibrit, frunze ruginii.

Activitățile de explorare a mediului înconjurător au continuat și în Grădina Botanică. Elevii au vizitat zonele special amenajate și au explorat flora și fauna specifică fiecărei zone, au observat schimbările din natură specifice anotimpului de toamnă și au descoperit melci în habitatul lor natural. Elementele STEAM valorificate:

- Știință: elevii au aflat ce sunt melcii, care este mediul de viață al acestora, tipuri de melci, alcătuirea corpului, cum se înmulțesc, cu ce se hrănesc, de ce au cochilie, unde trăiesc, cât de mare crește un melc, rolul melcilor în ecosistem;
- Tehnologie: vizionarea unor filmulețe prin intermediul cărora au descoperit mediile de viață ale melcilor, cum se înmulțesc, tipuri de melci; utilizarea tabletei pentru a reconstitui puzzle-uri care reprezentau tipuri de melci;
- Inginerie: au selectat materialele necesare realizării aplicației practice; au identificat și respectat etapele de lucru finalizând produsele;
- Artă: elevii au fost organizați pe grupe și au realizat un melc reproducând părțile componente ale acestuia folosind următoarele materiale: plastilina, cochilie, bețe de chibrit, frunză; au desenat melcii și mediul lor de viață;
- Matematică: au grupat cochiliile după formă, mărime, culoare; au numărat elementele mulțimilor formate; au comparat mulțimile precizând care are mai multe elemente sau mai puține; au ordonat după mărime cochiliile, formând șiruri crescătoare și descrescătoare.

Această activitate a avut impact pozitiv asupra colectivului aflat la

început de drum. S-a desfășurat sub forma unui demers nonformal și a fost un bun prilej de colaborare și comunicare, de exprimare a emoțiilor în afara spațiului școlar. Elevii au descoperit că au interese comune, lucru care a determinat intercunoașterea și acceptarea, iar acest fapt ce a condus spre crearea unui climat afectiv pozitiv în sala de clasă.

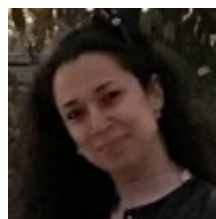
Bibliografie

iteach.ro/experiencedidactice/abordarea-stem-in-invatamantul-pri-mar
plei.ro/blog/educatia-stem/
blog.robofun.ro/2019/09/11/educatia-stem-ce-este-si-de-ce-este-im-portanta-pentru-copii/

Modalități de exprimare a emoțiilor la vârsta preșcolară

De **Marinela Ghiță**

Grădinița Step by Step Rază de Soare, Ploiești (Prahova)

În copilărie, emoțiile parcurg o cale progresivă de dezvoltare, transformându-se și acumulând un conținut mai bogat, dar și forme complexe de manifestare, sub influența condițiilor sociale de viață și de educație pe care copilul le-a experimentat, până la acel moment. Este cunoscut faptul că, un copil poate trece cu ușurință de la o stare negativă la una pozitivă și invers, dacă întâlnește un factor potrivit, care să declanșeze schimbarea. El poate fi „o furtună” sau „un cer senin” într-un interval scurt de timp, fără să acumuleze resentimente. Emoțiile pe care acesta le resimte sunt exprimate prin cuvinte („Sunt supărat/ă!”, „Sunt bucuroasă!”), dar mai ales prin gesturi (încrucișarea brațelor, plecarea capului, lovirea cu picioarele, retragerea sau ridicarea brațelor deasupra capului, în semn de protejare). În procesul educativ este foarte important să urmărim asimilarea de către copil a două aspecte esențiale: înțelegerea reală, la nivelul lui, a unor anumite fapte și întâmplări din lumea înconjurătoare, la care el poate fi martor și atitudinea sa corectă față de ele.

Acest lucru se realizează prin exersarea timpurie a exprimării propriilor emoții, indiferent de natura lor, precum și punerea în postura „celuilalt”. („Tu cum te-ai simți, dacă...?”) Astfel, se creează premisele apariției și manifestării timpurii a empatiei.

Preșcolarii pot înțelege emoțiile exprimate de copiii de aceeași vârstă cu ei în timp ce interacționează sau se joacă, ceea ce îi ajută în rezolvarea conflictelor. Experimentarea diverselor emoții, pozitive sau negative, precum și observarea modului în care ceilalți copii reacționează, duce la formarea propriului răspuns, care va fi testat în timp și poate deveni propriul comportament. Atunci când copilul nu reușește să își exprime stările, neputându-le da un nume, este esențial să fie sprijinit prin întrebări suplimentare sau chiar afirmații, de genul: „Cred că ești furios.”, asigurându-l, în același timp, că este normal să se simtă așa și va fi

în continuare, acceptat („Și eu m-aș simți la fel dacă aș fi în locul tău”.)

De multe ori, copilul își manifestă sentimentele negative (teama, rușinea) prin reacții violente sau prin refuzul confruntării cu persoane sau a frecventării mediului în care a resimțit acele stări. Astfel, preșcolarul care a fost marginalizat sau chiar agresat la grădiniță poate să lovească la rândul său (alt copil sau jucăriile), iar, uneori, refuză să mai vină la grădiniță, invocând diverse pretexte sau chiar, somatizând. Părintele, în parteneriat cu educatoarea, poate identifica motivul real din spatele comportamentului și să ia măsuri în acest sens.

Exprimarea autentică a emoțiilor unui copil poate fi observată în timpul jocului de rol, când copilul experimentează, într-un cadru sigur, emoții și comportamente, pe care nu și le poate asuma în mediul real, din diferite motive – timiditate, teama de a nu fi criticat sau frica de o anumită persoană. Observând cu atenție rolul copilului și preferințele acestuia, educatoarea descifrează emoțiile care stau în spatele comportamentului, ajungând la cauza acestuia și ajutând copilul să își identifice propriile emoții, dându-le nume și vorbind deschis despre ele. Această analiză se face fără critică, uneori fiind necesar să trecem de la stadiul de observator la cel de actor în jocul copilului, dacă acesta ne permite.

Atunci când preșcolarul insistă în a-și ascunde emoțiile, adultul care a înțeles cauzele poate apela la poveștile terapeutice, uneori adaptate sau chiar create, în care personaje similare copilului (sau chiar educatoarea, la vârsta acestuia) traversează și depășesc situații dificile. Se creează astfel sentimentul solidarității, al încrederii și oferă, în același timp, posibile rezolvări pe care copilul le poate prelua sau adapta.

Când emoțiile copilului sunt prea puternice și nu ajung la suprafață, acestea sunt internalizate și se pot transforma în somatizări (otitele repetate, udarea nocturnă a patului, durerea de burtă, lăcrimarea ochilor etc.) și reprezintă limbaje ale stărilor neexprimate, interzise. Astfel, dificultăți emoționale care nu pot fi redade prin cuvinte, sunt „strigate” de către corp.

Simple gesturi ale cadrului didactic pot aduce bucurie copilului, mai ales dacă ele sunt „marcă” a acestuia, repetându-se în timp: scoaterea unei marionete din dulap, deschiderea unei cărți, suflarea „prafului magic”, etc. Relația bună cu cadrul didactic se poate traduce prin nerăbdarea copilului de a ajunge la grădiniță (uneori cu o floare culeasă în drum) sau îmbrățișarea oferită la plecare. Astfel, emoțiile copilului se resimt prin gesturi și mimică, aspecte greu de simulat sau ascuns de către un copil de vârstă mică.

Ascultarea și acceptarea emoțiilor copilului de către adult este un factor esențial pentru dezvoltarea armonioasă a puiului de om, în vederea formării unei personalități echilibrate, empatică, armonioasă.

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: Institutul pentru Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice